

V pol-uri je Korenu najmanj šest vóz najbolje mrve uničene.

»Vidiš, to je plačilo tolikega truda in skrbi! Taki so ljudje: nobeden ne pomaga!« kriči oče od jeze obledel; grize se v ustne in nosnice se mu tresejo.

»To je bil res sodnji dan!« pristavi sin Jurij. »Piš je bajto polomil. Podboj je pal na gostača. Kri mu gre iz ust. Ne vém, ali še živi.«

»Naj se pa stegne! Ena nadloga manj!« zareži oče in polagoma koraka domov.

Jurij zamišljen stopa za njim.

Proti večeru se zjasni najprej na zapadu. Kmalu potem že plavajo nežno-nadrobne meglice po celem obzorju, kakor bele ovčice po prostrani livadi.

Lahen vetrič pihlja čez opustošeno ravan ter hladi vročo glavo Korenovega očeta, ki sloneč ob oknu svoje stanice pre-mišljuje današnjo nesrečo. Jeza, nevolja, žalost mu ne dadó potrebnega pokoja.

In še nekdo ne more nocoj zatisniti očíj! Tam gori nad hlevom stoji pri strešnem oknu Jurij ter ozirajoč se po kraju nesreče, kliče si v spomin vesele in žalostne dogodke preteklega dné. Kako jutro! Kak večer! Vse navskriž se mu podé misli po glavi: zakaj je moralo to priti? In danes? Težko mu je pri srcu, silno težko; kar razpočiti se mu hoče. Ura odbije že polnoči, ko leže, dušno in telesno utrujen, počivat. Sladko spij, vrli mladenič, in sanjaj pri-jetnejše sanje!

(Dalje.)

Florijan Skomljan.

(Za pouk in kratek čas. — Sestavil *Martin Molek.*)

V vsakem kraju, v vsaki soseski imajo kakega posebneža, ki ne dela in ne govori povsem tako, kakor drugi ljudje, ampak hodi po svojih potih. Po značaju utegne biti tak posebnež bolj resen, nego so drugi, ali pa bolj šaljav, nego so drugi. Ako spada v drugo vrsto, obrača vse na šaljivo ali na smešno stran, da ne veš, govori li po resnici, ali se le šali in norčuje. Tudi najresnejše delo mu daje priliko za kako šalo, ali dovtip, ali kratkočasno besedo.

Naš slovenski narod jih ima povsodi, in zato porablajo tudi pisatelji v povestih take značaje. »Krvavelj« Jurčičev je nekak vzor za take podobe.

Kdor pozna katerega izmed takih »originalov«, vé, da imajo v društvenem življenju tudi svojo nalogo in svoj namen. Kolikokrat povedó drugim z besedo in z dejanjem resnico, kolikokrat so drugim v zabavo in kratek čas, kolikokrat tudi, žali, v svarilen vzgled! Kako enolično bi bilo tu pa tam življenje, ako bi taki ljudje ne opozarjali na stvari, ki drugim ne pridejo na misel!

Zato pa tudi ni napačno, ako med drugo tvarino tega lista stavimo resnično zgodovino Florijana Skomljana. Če je bil časi res nekam čuden, ne dene nič: saj ni, da bi morali vsi po vsakdanjih pravih živeti. Ako je pa bil tudi ne-

roden, — no, Bog mu je odpustil in čitatelj mu bode tudi, ker se je vselej poboljšal, spoznavši svoje napake.

Naš Florijan se je porodil na precej visokem kraju, s katerega se vidi Kum in Ribniška »Ohcet«. Kakor je pravil, bilo jih je več otrôk, stariši pa so bili bolj revni, zatorej so morali otroci iti počasi s trebuchom za kruhom, ker se doma niso mogli preživiti.

Naš Florijan si je začel ljubi kruhek služiti pri drugih ljudeh ter opravljal prav imenitno službo — službo navadnih kmečkih otrôk: pasel je živinico in nepokojno dróbnico. Za mladega dečka je bil to imeniten poklic; boljšega si še misliti ni mogel. O kako prosto je dihal z vaškimi pastirji na paši, kjer so »zajčke« igrali po zeleni praproti in »svinjko« vganjali po prijazni tratini! Težavno je bilo to opravilo, časi jo je kar celo popoldne »pasel«. To je bilo letanja in kretanja na vse strani, ker so mu jo sovražniki krepko odbijali s palicami! Po takem trudapolnem delu ni mogel celo noč zatisniti očesa.

Ali glejte, to mu je pomagalo, da se je utrdil za poznejša leta.

Florijan je bil srednje postave, nizkega čela in širokih ust, da bi bil Ribničan o njem lahko mero vzela za svoje žlice po znani popevki:

Od širokih ust so mero vzeli,
So žlice delati začeli,
So stor'li robe té
Za cele deželé-lé-lé.

Oblečen je bil Florijan pa tako-le: Imel je prtene hlačice, nekako do kolen, iz enake robe tudi srajco, ki je bila za pestjo dobro pomazana s samimi domačimi »polži«. Pokrivalo mu je bilo, kar je v hitrici prej zgrabil, ko je vstajal, ali kaka kučma ali kak oguljen klobuk, ki je bil najbolj pripraven za »tatermana« (strašilo) v prosu; saj dober, nov klo-

bučiček bi ne bil zanj, ker je imel lepo navado, da je metal klobuk za živino, še raji za ovcami, da so uboge plašljive reve begale po pašniku, kakor bi jih bil volk razkropil.

Tak klobuk je opravljal še več drugih služeb. Kadar ni hotelo goret, prijel je svojo komuzo za krajevce ter ž njo ogenj podpihal; kadar je krompir spekel, poskusil ga je najprej klobuk, potlej šele Florijan, in če je kedaj kam sedel, dejal je potrpežljivi klobuček pod-se za blazino.

Naš Florijan se je za pravo zval Anton; a kaj si hočemo, da so ga pastirji prekrstili in sicer zaradi tega, ker je sedel rad pri ognju in po žrjavici brskal. Da bi slabo žrjavico oživil, pel je zopet klobučiček staro pesem: »Ali ne bodeš gorelo! Kaj se kisaš in se kisaš? Le gôri le, saj tudi jaz trpim, krotišče!«

Brez krompirja ni rad pasel Florijan v jesenskem času; ako ni bilo domačega, lotil se je ljudskega, kar ni bilo prav. Navadno ga je natlačil v nedrije; da pa ni po hlačnicah zbežal, prepasal se je trdno z jermenom, ki je imel obodce iz medi. Vedno pa mu je lep konec jermena spredaj mahljal, kar je bilo Florijanu jako všeč, češ, da ima tako dolg jermen z obodci. Za jermen je imel privezan tudi »pipec«: saj pastirja brez pipeca si še misliti ni mogel, kakor ne berača brez malhe.

Florijan je bil precěj prebrisan dečko. Kar je bilo burkastega, pobral je hitro in si zapomnil; krščanski nauk pa mu ni nič rad šel v glavo. Vendar je rad molil ter se Bogu, Materi Božji, angelju varihu in svojemu patronu vsak dan priporočal, posebno še poletni čas, da bi ne izgubil živine, ki je rada bezljala.

Kdor ni bil pastir, ta še ne vé, kaj se pravi za živino letati po hribih in dolinah, po gladkih ravninah in po

grmovju; to je težje delo, kakor vroč močnik jesti ali vrelo kašo. Pa kako je bilo to Florijanu pozneje koristno, ko je moral pri vojaki letati, da je bilo joj, in večkrat iti na pot, če tudi jed še ni bila kuhana!

»No, to je moja sreča«, dejal je Florijan, »da sem se v mladosti navadil letati.«

Ko je bil Florijan pastir, stikal je rad po ptičjih gnezdih, kakor še sedaj delajo malopridni paglavci. Ni ga bilo tako visokega drevesa, da bi ne bil nanj splezal. Marsikaterega mladega ptička je končal: kar vrat mu je zavil. Florijanu je bilo zaradi tega v poznejših letih močno žal. V mladosti jih je preganjal in rad lovil v zadrge, zlasti za Božič, da bi na sveti dan imel pečenko; po cel mesec prej jih je lovil — seveda so imeli nekateri zaradi tega še prav poseben okus.

Pozneje je pa ptičke rad imel, trosil je po zimi ubogim revicam še zrna na tla, še raji na kak vzvišen kraj, da jih ni zalezal maček.

Florijan je posebno čislal mlade veverice; saj jih je lahko prodal v Radeče ali na Zidani Most in sicer glavo po 10 kr. bakrenega denarja.

Nekega dné zagleda na visoki smreki veliko, okroglasto gnezdo. Začetkom misli, da so kragulji; ko pa spleza do gnezda, vidi, da so veverice. »Oho! to so veverice! Smo že skup!« Pet jih je potlačil v nedrije in se dobro prepasal, da bi mu ne ušle nizdolu po hlačicah. Ali groza! Razlezle so se mu po hrbtu in ga močno opraskale. »Pustim vas pa ne«, del je sam pri sebi, »denar se težko služi.« Ena je bila rujava: »ta ima že posebno dlako v možganih«, dé Florijan, »to bodem prodal dražje kakor črne«. Res, šla je za tri »kebre« dražje.

To je bil prvi denar, ki ga je Florijan imel v lasti, zanj si je kupil dva hlačnika (naramnici) in slamnik na semnju v Št. Lorencu na Temenici; gospodar iz Tehaboja ga je bil seboj vzela, da mu je pomagal voli goniti. Kako se je Florijan tukaj čudil, da imajo ljudje toliko blaga na prodaj, zastonj pa ničesar ne dadó, k večjemu katero po plečih, če se hitro ne umakneš!

Drugo leto je služil na Veliki Gobi pri dobrem gospodarju še vedno za pastirja. Med Polšnikom in Veliko Gobo so se bili vtaborili cigani; teh ljudij ni mogel živih videti; dejal je: »Jaz trpim toliko na tem raztrganem svetu, te grdobe pa ciganijo brez dela in ljudem delajo škodo. Pa vam že zabrusim eno, le čakajte, nesnage!«

Nekega dné je pasel živino v hosti, cigani so pa v dolini kurili in krog ognja čepeli; kuhali so neki — po mislih Florijanovih — mačje meso. Florijan jih je nekoliko časa zalezoval od daleč ter se prihuljeno skrival, da bi ga ne opazili. A — všk! — vrže krepelec na sredo ognja, da so iskre letele na vse strani. »Oh, majka!« zavpijejo cigani; vsi planejo po koncu, stari in mladi, da poiščejo nadlegovalca. Florijanu začne trda presti; kar se zakadi v robidovje in ga nekoliko še na-se potegne, da bi se bolje skrila. Ali ubogi ti, Florijan! Ne zapazivši ničesar, vleže se v mravljišče. Razkačene živalice pa kmalu lezejo po njem; hudo mu dé, toda misli si: »Mravljinici me ne bodo požrli, cigani pa me lahko spečejo in brez kislega zelja pojedó ali pa seboj odvedejo. Le potrpi, zato pa bodeš pisan kakor lesice (pirhi) za veliko noč.« — Šele proti večeru se spravi na noge ter gre živino iskat, ki se je bila že daleč razpasla. »Oh, kaj takega ne storim nikdar več, raji pustim take ljudi pri miru, če so

tudi cigani. — Tak je bil njegov trden sklep, in ni ga prelomil.

Kako je bil bistroumen naš Florijan, kaže to-le: Nekega dne sta ž njim še dva vaška pastirja pasla, Gregorjev Mihec pa Plahteč Šimenček. Češnje so bile ravno zrele. Pogovorijo se, da ideta onadva češnje brat, Florijan pa bode varoval živino. Ko zapazi soseda paglavca na češnji, hiti ja podit, a nobeden neče iti s češnje. Florijan, zvita buča, odpre leso (vrnilo) in zažene živino v sosedino koruzo. Kaj si hoče žena? Živino gre vračat, poglavca pa — hajdi doli! — zbežita srečno brez plačila po hlačah. Pastirja nista mogla prehvaliti Florijanove bistroumnosti, da je ženi kašo pihal.

Pri tem gospodarju ni bil dolgo, šel je drugam služiti. A v novi hiši se mu ni godilo dobro, zakaj žena je bila umazana in nesnažna. Od te dôle ni mogel uživati močnika z mlekom. Na sveti večer ga doma pusté za variha pri malem otroku. Ker pa dete vpije kakor legat, naveliča se Florijan te muzike in zapreti: »No, naredim ti jo, le vpij!« Otroče ihti tako, da komaj dobiva sape. Florijan mu pa skuha mleka, nadrobi vanj kruha ter reče: »Vidiš, žaba, sedaj pa le molči, saj si sito kakor boben! Le pomisli, kako se je nocojšnjo noč godilo božjemu detetu v Betlehemu, potlej bodeš raje tiho, ali ne?«

Florijan je kaj rad menjaval službe, misleč: »Ako več izkusim, bodem bolj izkušen.«

Ko je bil star 16 let, začel je služiti za hlapca ter smehljaje se dejal: »Sedaj pa že, sedaj! Vsaj katerikrat vidim cesarsko podobo«. Odslej se je oblačil snažno in nosil zajéji klobuk s šopkom, pa dobro je bilo tudi kako petelinovo pero ali veverični rep; vrat si je obezoval z rudečo ruto, kakeršne so do-

našali krošnjari iz Trsta — večjidel tihotapsko.

Leta 1848. je Florijan služil v Šentjurju pod Kumom pri M. Nekega dné pase živino v Sopotu (dolini med Dolom in Šentjurjem), kar zagleda Ribničana, ki je s krošnjo počasi korakal po cesti. O teh ljudeh je Florijan že dosti slišal, kako neumni so. Zato se hoče z možem nekoliko ponorčevati. Moško se vstopi pred krošnjarja ter ga zbadljivo vpraša: »Mož, imate-li lončen bajs?« — »Fantek! le sem bali, sem: pokažem ti ga«, dé mož. In ko se Florijan približa, mahne Ribničan z gorjačo po Florijanovih plečih, da se je temu kar stemnilo. »No, vidiš, krotasta, kakšen je lončen bajs; sedaj pa že veš, kako poje. Le nesi struno domu očetu pokazat, saj mislim, da se do doma ne bo še izgubila; očetu pa reci, naj še drugo nappnó, da bodeš vedel, kaj se pravi tuje ljudi oponašati. Krotasta, pametna bodi za naprej, pa bode prav!«

Te dogodbice ni mogel Florijan nikdar pozabiti; še sedaj pomni, na katerem kraju v Sopotu jo je skupil. Od te dôle je Ribničane spoštoval in se jih tudi bal.

Ob nedeljah in praznikih je Florijan rad postajal pred cerkvijo, da so ljudje videli njegovo mišjo dlako pod nosom in pa lep klobuk, za katerim je nosil pavovo pero. V krčmo ni rad zahajal; malokedaj je noter krenil in drugi dan potem zdihoval, kako ga glava boli. Nekoč se je bil še prehladil in dobil plučnico. Gospodarju ni bilo prav, ker Florijana ni bilo o pravem času domov, a kaj je hotel! Potrpel je, češ: Če ga oštejem, pusti službo, ker je taka danes družina.

»No«, veli gospodar, »le pokori se s plučnico, saj je zima, in ne boš dosti zamudil.«

Florijan se je hudo potil, potem ga začne tudi bôsti; gleda srpo, zdravnika pa ni blizu, saj nima denarja zanj, zatorej si sam pomaga, kakor more.

Slišal je že večkrat praviti, da pri plučnici na levi strani bôde. Zato se pogosto obrača na desno stran, pa to nič ne pomaga. »Treba poskusiti kaj drugega. Že vem: napijem se kislega vina, kakeršno raste pri nas; to bôde še huje nego plučnica, morda jo za- duši vino, to je po mojih pametnih mislih nekaka protipeza. Morda vendar le odrinem bolezen.« Florijanu je vedno huje. Dá si torej vina skuhati in popra vanj natresti, češ: »Ako še to ne po- maga, pa sem preč!«

A sedaj se jame Florijanu mešati v glavi, vse mladostne burke rojijo po nji: o ciganih, Ribničanih in še sto drugih. Revež se ljudem smili, ali ne- hoté se posmeajo semtertje, ker je blodil take, kakeršnih niso bili vajeni.

Posljejo po duhovnika, da bi ga pre- videl. Toliko je bil še v zavesti, da je prejel vse zakramente za umirajoče.

Po končanem sv. opravilu ga vpraša mašnik: »Pa ne da bi bil vino pil v tej bolezni?« — Florijan odgovori od- kritosrčno: »Ali, gospod, še kuhano sem pil.« — »To pa ni bilo prav, Flori- jan! to je strup«, dejal je duhovnik. Florijan ves poparjen odgovori: »O, go- spod, saj verjamem, da je strup; slišal sem pa, da drugi tako delajo, zato sem še jaz neumnež tako storil.«

Gospod se poslovi od Florijana ter ga priporoči Bogu, Materi Božji in sv. Florijanu, njegovemu patronu, ker ni vedel, da je Anton njegovo krstno ime.

Florijan je ležal 14 dnij prav močno bolan. V bolezni je jako oslabel, bati

se je bilo, da ga spravi vročinska bo- lezen, ki se je izcimila iz plučnice, pod zemljo. »Oh!« vzdihne Florijan, »dajte mi gorkega mleka izpod krave, pa smodnika denite v mleko jeden ščepec. Ako še to ne pomaga, naj pa bode po meni!«

Florijan ni umrl, še živi; toda dolgo časa je pokašljeval, za to je izvestno pripomogel smodnik; žveplo je žveplo, za pluća gotovo škodljivo.

Florijanova sreča je bila sedaj to, da se je že pričenjala pomlad. Po malem je že rastel pelin, katerega je rad zvečil in jedel nekaterikrat s slanino, izpod ru- jave koze pa je pil mleko; kmalu je okreval toliko, da je mogel v cerkev. Ali svet se mu je zdel ves nov, cerkev drugačna kakor poprej, tudi ljudje dru- gačni. To zimo je bilo dosti ljudij po- mrlo; milo je Florijan pogledoval, pri- šedši do cerkve, po novih grobéh ter si mislil: »Glej, še nekoliko — in jaz bi tudi tukaj počival ter čakal sodnjega dne! Oh, če tudi ni moj patron sveti Florijan, vendar ga hočem danes lepo zahvaliti, da me je obvaroval ognja. Saj vem, da tudi pravični ni brez greha, kaj še le jaz, ki sem bil tako norčav! O Bog, daj mi še enkrat trdno zdravje, ves drugačen bodem.«

Gospodarju je bilo sicer težko imeti bolnika tako dolgo pri hiši, »a kam hoče revež iti«, reče mož, »tu pri nas je vsaj na gorkem in ima postrežbo«. Florijan se še sedaj s hvaležnim srcem spominja tega dobrega gospodarja, tudi moli zanj, da bi bil srečen na duši in telesu.

Nasledki hude bolezni so se še dolgo poznali; Florijan ni bil kmalu za težko delo, zato je moral to službo zapustiti in si ložjo poiskati. (Dalje.)

Florijan Skomljan.

(Za pouk in kratek čas. — Sestavil *Martin Molek.*)

(Dalje.)

Gospodar, pri katerem je sedaj dobil službo, imenoval se je Podrekar. Pri njem je bil večkrat lačen, še navadne jedi ni bilo zadosti. »Florijan, tu pa že ne bo za te; suh si že tako, pa se bodeš še bolj posušil. Le drugam!«

Pride k Mesarju, ki je tudi res mesaril, živino pobijal, drobnico klal, po zimi pa tudi kakega ščetinovca zabodel.

Tu so bile zlate ure za Florijana; kar videlo se je, da se mu godi dobro. Saj je pa tudi ponosno pravil drugim hlapcem: »V tako dobri paši še nisem bil, odkar hlače nosim!« Toda na zemlji je vse spremenljivo; kadar se človeku predobro godi, pozabi rad prejšnjih dni, srečo zapravi za prazen nič. Pol merice potrpežljivosti bi bilo treba, in le še ene pesti molčečnosti — pa bi bilo čisto dovolj. Ko se Florijan zopet utrdi, začne ga gospodar priganjati k težjemu delu in mu obljubi na leto 35 goldinarjev brez obleke in obutali. Florijanu se zdi to premalo, posebno ker je slišal, da ima pri Gadnarju Šimenčkov Šimen na leto 40 gold., ene čevlje na kveder, en telovnik iz domačega sukna, stari Felicijan mu je pa še obljubil ponošene jirhaste hlače.

»Ohó!« dé Florijan, »taka služba je mastna služba, tako moram jaz dobiti! Kdo bo delal celo leto samó za želodec in borih 35 goldinarjev!«

Odslej je iskal prilike, kakó bi se iznebil mesarjeve hiše. Misli si: »Florijan! saj veš, kakó je bilo v pastirskem življenju: marsikatero dobro si uganil, zato

jo pa še sedaj, in ker si starejši, pritisneš katero bolj zasoljeno. In res!

Neko jesensko noč se je za dež napravljalo, tudi že bobnelo vmes: treba je bilo iti listje grabit.

Gospodar pokliče na vse zgodaj družino rekoč: »No, le urno po listje! Bode te že potlej jeli, ko pridemo domov: vidite, celo noč se že kuha, deževalo bode.«

Florijanu to ni bilo všeč, da bi šel po listje s praznim želodcem: »Saj se kadi, kakor kôpa, a to je preveč za pluća in še za moja«, dé Florijan polglasno, potem pa na glas: »Oče! če se je vso noč kuhalo, zakaj pa ne jemo poprej?« Gospodar si to zapomni dobro.

Od tega časa naprej tudi ni dobival tako pogosto mesa, kakor ga je dobival doslej, menda za kazen ne. Večinoma je bolj otepal močnik in krompir v oblicah; tudi repe niso pogrešali, zato je Florijan porogljivo popeval:

»Oj, oj, oj!
Repa in fižoj,
Oj, oj, oj!
Repa in fižoj —
Kaj bo z menoj!«

»No, kakor vidim«, pravi Florijan, »z eno nogo sem že iz hiše, le še z drugo stopim, pa bo druga služba.«

Bilo je na sv. Urha dan. Florijan bi bil moral po južini živino napajati, a vstopi se na solnce ter gleda proti nebu. Mesar zakliče; »Hoj, Florijan! — kaj pa živina? — kaj na solncu delaš?« Florijan — ne bodi len — hitro odgovori: »Meso grejem« (prej pa so jeli kašnato

repo). Gospodar pravi ves nevoljen: »Če je s teboj taka, Florijan, kar poberi se, pa se spominjaj, da si pri mesarju služil in se preobjel! Šment, taka nehvaležna družina!« Hitro izplača gospodar Florijana in mu vošči, naj bi se mu v Zagorju, kamor je mislil iti, godilo boljše, kakor tu. »Videl bodeš, kaka je jed, ki si jo bodeš sam kuhal.« Florijan ne reče ne bev ne mev. Svoje cape stlači v zavoj in hajdi k bratu pod Kum nad Trboveljsko stranjo! Odhajajoč se še enkrat ozre na mesarjevo hišo z milim očesom ter pravi: »Dobro se ti je pri mesarju godilo, pa kruha si se preobjedel.« — Pri bratu mu ni šlo dobro: kako neki? Revež je imel družinico, kakor bi bil hruške potresel; to pa že vemo, da Florijan ni rad niti zibal, niti pestoval.

»Kaj bi kolovratil! Premog grem kopat; čez Savo stopim, pa sem v Zagorju; saj je Pogadajev Jernač tudi doli, in ta mi ho že pokazal kako luknjo, kjer bom kopal«, dé Florijan. Cedile so se mu že sline po lepem zaslužku: »Vsak dan 60 krajcarjev, na mesec 18 goldinarjev; in če bom pri »untu«, morda še kaj več. To bode denarja! Potlej bodem pa lahko — ha, že vem:

En nograd bom kupil,
Bom trte sadil,
Prijatle povabil,
Še sam ga bom pil.

Da bi še preje obogatel, začne staviti v loterijo prav pogostokrat; najraje je stavil v Litiji, ker tam se neki največ zadene. Predno gre k rudarjem, nakupi si tudi nekaj blaga za obleko, nekaj koruzne moke, slanine in soli.

Gredeč ob Savi ogleduje v skale vsekane steze, po katerih so njega dni živino gonili, ki je vlekla ladije gori po Savi do Zaloga. »Oh! vzdihne Florijan, koliko je uboga živinca trpela! Če bom

moral jaz toliko trpeti v Zagorju, ne vem, kaj bode z menoj. Pa bodi! Če bom tudi kamen kopal, požrli me menda ne bodo?!«

Za vse potrebe preskrbljen pride do Save; tu si hoče kuhati žgance, ker je bilo časa dovolj, zakaj na brodarja je moral dolgo čakati. »Ali žgancev še vsaka gospodinja ne zna skuhati«, dé Florijan, »ne vem, kako se bodo meni sponesli. Morda bode kaj, saj časi tudi slepa kura zrno najde; če pa žganci ne bodo, naj bi bil vsaj močnik.«

Florijan sedi pri ognju; ko krop vre, vsuje koruzne moke v piskrček in hitro meša. To pa ni bilo prav: premalo moke je bil zasul in prenašlo mešal, res niso bili žganci, le redák močnik je bil. V ponvi ocrè nekaj slanine, da bi ga zabelil. Da bi se jed preje shladila, postavi piskrček v plitvo vodo na svišč. Ko bi trenil, pripodi Sava valček, pisker Florijanovega upanja se prevrne — in močnik splava po Savi. Kakor vojskovodja, ki gleda svojo bežečo armado, tako je gledal naš junak z obžalovanjem in pomilovanjem, kako se je močnik zategnil v redno vrsto rumenih oddelkov, in tako se je izpolnilo, česar pesnik ni pel o Florijanu; »Moj up je šel po vodi.« Potolažil se je rekoč: »Ta Sava res ni nikdar sita. Koliko ljudij je že požrla in sedaj pa še moj zabeljeni močnik! Le požri ga, saj je bil zadosti redek!«

Brodar ga prepelje na zagorsko stran. Florijan mu pa vrže par krajcarjev za prevoznino ter ga vpraša: »Kaj pa v Zagorju danes kuhate, ker tako močno diši?« Florijan je zaduhal premogov dim, ki ni prijeten: smrdelo je, kakor bi kožuhe cmarili. Mož pravi: »To je štajnkolrauf.« Blaženi duh nemščine!

Ko pride do železne ceste tik koldvora, prikloni se, odkrije in prekriža.

Zraven stoječi čuvaj se smeje ter popotnika vpraša: »Mož, zakaj ste se pa odkrili?« — »I, kaj ne veš, da se mi kristijani pri križu odkrivamo?« dé Florijan. Čuvaj na to: »A to ni križ, ampak le svarilna deska, da se ne sme čez železnično progó hoditi.« Florijan se ozre ter res vidi ta prečudni križ. »E, kosmata kapa, kaj imate železničarji take križe? Sedaj pa že razumem, zakaj je pri železničarjih vse narobe: vaša molitev, vaš jezik, vaše vedenje — vse je drugače, kakor bi moralo biti, — tako pravijo pri nas. No pa srečno! Meni se mudi«, konča Florijan.

V Zagorju poišče najprej Pogadajevga Jernača, ki se je pisal za Zaplotnika. Kmalu ga najde. Pri M. spijeta polič vina in prigrizneta vogel kruha.

Drugi dan predstavi Jernač Florijana ravnatelju in prosi, da bi Florijanu dali dela. Florijan delo takoj dobi in sicer z mesečno plačo 18 goldinarjev. Tu ostane samo pol leta. Jela ga je nadlegovati stara bolezen — nestrpljivost, pa tudi njegova pluča niso bila za dim in za prah: če je le količkaj zinil, precej ga je imel polne prsi ter jel hrkati. »Res«, pravi Florijan, »moj oče so bili v jami 40 let, poznej so tudi dobivali pokojnino, doživeli so lepo starost: 64 let, 2 meseca, 5 ur in nekaj minut, a jaz imam dosti pol leta. Tudi bodem moral po pustu še na nabor: kaj bi gospodje rekli, ko bi prišel prednje bled kakor smrt? Do tistega časa se moram kaj opasti, saj imam še par grošev.« Imel je res 20 goldinarjev prihranjenih, drugo je bil zastavil v loteriji, zakaj vinogradček mu je vedno rojil po glavi.

Florijan ni bil ponočnjak ali voglar, sovražnik je bil vsem veselicam, posebno še plesu in godbi: pa dobri prijatelj Jernač ga je v Zagorju vendar pre-

govoril, da je šel na pustno soboto na rudarsko veselico, ker kaj takega še ni nikoli videl. Dvorana v restavraciji je bila primerno ozaljšana, po stenah je bilo polno rudarskih znamenj, vse je bilo v ,uniformi', nekateri so še usnje nosili po stegnih.

Pričetek je bil ob 8. uri zvečer. To je bilo življenje! Pilo in jelo se je z vso močjo, kakor bi bile prišle egiptovske kobilice na zeleno njivo. »To je dan,« mislil si je krčmar, »le kaj več takih in ,maček' bo kmalu debel.« Pri nekaterih pivcih je pa tudi kreda prišla na pomoč: »Saj krčmar še kredo ima, naj le še za drugega dá!« Godeci zagodejo, citre zacitrajo, — hajdi! vse dere po sobani, da se je kadilo kakor na veliki cesti o sušnem vremenu. Veselica je trajala do 6. ure v nedeljo zjutraj. Florijanu se je zdelo močno neumno denar zapravljati celo noč ali še dolg delati. Revez niti pri maši ni bil pustno nedeljo, kakor tudi drugi ne, kar seveda ni bilo krščansko. Vrh tega ga je še glava bolela od samega dima, upitja in slabe židovske pijače. »Oh!« vzdihuje Florijan, »zakaj sem bil v taki tovarišiji, da me sedaj glava boli! To je gotovo greh. O neumni rudar! Nekaj dnij strada, da bi ga lahko preščipnil čez pas, drugokrat pa vse požene in Boga žali.«

Florijan se takoj spomni neke pripovedke o Kristusu in sv. Petru. Takale je: »Nekdaj sta Kristus in sv. Peter hodila po svetu. Prišla sta v hišo, kjer so imeli rudarji ples. Eden izmed rudarjev dene polahkoma sv. Petru citre na hrbet ter ga sili citrati, češ da jih seboj nosi. Peter odgovori, da jih nima in da ne zna citrati. Rudarji so hudi, zakaj hodi s »plečatom« (citrami) v krčmo in neče citrati, pahnejo ga siloma ven. Peter je bil zato hud in je prosil Kristusa, naj te hudobne ljudi, ki pod zemljo

rijejo, na zemlji pa tako nerodno živijo, ostro kaznuje. »Kako naj jih kaznujem, ker ničesar nimajo«, pravi Kristus; »a eno jim bodem vendar-le prisodil: vsak rudar mora za mesec naprej zajesti in zapiti.« Glejte, zato pa rudarji še sedaj delajo zastonj, bogaté le prodajalci in krčmarji.

Postni čas je Florijan drvaril pri nekem kmetu v Renkah, dokler ni šel na vojaški nabor v Novo Mesto. Potrjen je bil k ljubljanskemu polku l. 1853. Po poti v Novo Mesto so pevali mladeniči razne pesmi, on je pa krožil svojo, katero je sestavljal iz »hojdi« in »drajla« brez konca in kraja. Kako se je čudil, da so potrdili njega, ki je poprej imel tako hudo plučnico! V duhu je slišal pokanje pušek in frčanje krogel, tudi smodnik je že duhal; menda je čutil tudi rane, zakaj jako kislo se je držal. — No pa vsemu se človek privadi, tudi Florijan se je vojaščini. Ko ga oblečejo pozneje po vojaško, čudi se sam sebi, da je tak dečko; le »čaka« je bila preveč obilna, da mu je silila čez ušesa. V tej težavi so mu dobro pomagali dovolj dolgi uheljni, ki so bili za vojaško pokrivalo dobra podpora.

Ko se izvežba v Ljubljani, pošljejo ga v Buduvo v Dalmacijo. Ne morem vsega povedati, kaj je tu doživel na morju in na suhem, kako ga je n. pr.

spravil v velik strah maček, ko je stražil tik neke mrtvašnice: saj se enake reči primerijo še drugim, ki nimajo tako dobrega sluha za strahove, kakor naš Florijan, a povemo naj vendar, kako je služil za »purša«.

V Buduvi je stregel nekemu častniku. Dobro se mu je tu godilo; a nekega dne se svojemu gospodu močno zameri. Častnik ga pošlje po mleka. Ko se Florijan vrne, pravi častnik v šali: »No, menda si koštrunovega prinesel?« — »Gospod«, dé Florijan »koštrun še nikoli ni imel mleka in ga ne bode do sodnega dne!« — Častnik je bil nevoljen zaradi takega odgovora, ker se je bil samo pošalil. Resnicoljubni Florijan pa še enkrat poudarja: »Gospod, jaz še pravim, da koštrun nikdar ne bode imel mleka.« — »No«, dé častnik, »da bodeš vedel, kakšno je koštrunovo mleko, pojdeš za 24 ur v zapor.« — »E, to pa že ni po pravici«, govori Florijan na tihem, »če govori človek resnico, tedaj je na vse to še zaprt!« Častnik mu hoče še eno pritisniti s korobačem, a Florijan odgovori v slabi nemščini: »Herr laitmon! dos nit schen schlogen, ich Herr über mein Körper«, hotel je reči, da naj ga ne tepe, ker je sam gospodar svojega života. Častnik ga spodi in dobi drugega vojaka. (Konec.)

O č e n a š.

Sruba vsakdanjega nam,
Oče usmiljeni, daj,
Grehov odpusti slabosti,
Vodi trpine nas v raj!

Često, prijatelj, glasán
Moliš molitev takó,
Amen pa tebi pomenja:
»Zgódi se — m e n i s a m o !«

M. O.

Florijan Skomljan.

(Za pouk in kratek čas. — Sestavil *Martin Molek*.)

(Konec.)

Leta 1858. je Florijan odšel na Laško v ogenj. Tukaj je bilo hudo: grozno je bil žejen, malo jedel, dosti trpel. Na Lahe je bil Florijan od nekdanj hud, odkar so mu bili dali laški zidarji slabo polento, ki mu je bila »v želodcu obležala«, da je moral pri konjederkah iskati pomoči. Zato jih je dobro pokal izza jagnjetovega debela; še nekega »višjega« je bil ustrelil.

»Na kresni dan smo bili z ognjem krščeni«, pravil je pozneje Florijan; »na stotine naših leži v laški zemlji«. Po končani vojski je prišel Florijan zdrav domov, le na eno uho je bil precej oglušil radi silnega pokanja. Doma je mnogo pripovedoval o lepi laški deželi, posebno o hudobnih »plementezarjih«, ki so se uprli pravemu vladarju.

Nekaj časa je bil brez službe, živel za-se in stavil v Litiji v loterijo, na-posed pa je vendar dobil službo. Imel je v oskrbi konje, mlade, čile konje. Kako sta ga veselila ‚pramčka‘, kadar ja je gnal napajat!

Nekega dne ga notranji konj potisne v lužo. Florijan je bil moker kakor miš, pa tudi umazan. Gospodar ga vpraša, kaj se mu je primerilo? »E, oče, tako težak sem, da sem ‚pramčka‘ v lužo potlačil«.

Ta gospodar je imel tudi krčmo. Mladi svet se je tu rad shajal na ples, dasi gospodar kot pošten, veren kristijan tega ni rad gledal. Pri tej hiši so molili vsak dan rožni venec in tudi angeljevo češčenje skupaj na glas, zato je pa tudi gospod župnik moža spoštoval in

le to še želel, da bi Matevž odpravil nepotrebni ples. Dejal mu je: »Vidiš, moj Matevž, iz plesa prihaja mnogo zla, pridni ljudje pa že tako celi božji teden plešejo pri delu. Take hiše, kjer se ples trpi, navadno tudi sreče nimajo«.

Neko nedeljo popoldne privleče se cela jata fantinov in deklin; slišali so bili, da je neki mehač stopil s harmoniko v Matevževo hišo, in so dejali: »Danes pa bode hopsasa!« Krčmar bi se jih bil rad iznebil z lepa, a ni vedel, kako. Florijan, prebrisana buča, pomaga mu iz zadrege: »Oče, jaz že vem, kako jih bodeva prepodila: imate-li kaj turške paprike?« — »O, dovolj je je«, dé Matevž. Plesalci hočejo iti na skedenj plesat. Florijan pa pravi: »Le v hišo jih pokličite! Med tem časom potreseš jaz skedenj s ‚turškim tobakom‘, potlej jim pa velite, da naj gredó na pod plesat«. Tako se zgodi. Ko se mladina nekolikokrat zasuče, vzdigne se prah, da se je kadilo kakor ob mlatvi. A sedaj se začne tako kašljanje, kakor bi šlo za stavo. Čim bolj je kdo plesal, tem huje ga je lomil kašelj. Paprika je namreč prišla v dušnik in tukaj pekla. Plesalci popusté skedenj ter se razidejo vsak na svoj dom. Matevž je bil tega vesel, Florijana pohvali ter mu za to prinese še poliček dolenjca.

Pri tem gospodarju ni služil dolgo, ker so ga bistri konji preveč mučili, prav narosni so bili in tudi prehitro vozili, da jih Florijan ni mogel dohajati. Dejal je: »Še naduho bodem dobil, ako kaj časa tu ostanem; drugam pojdem,

kjer dobim stare kljuse, da bodem med potjo večkrat počival«. In res, vse se mu izide po volji. Pri novi hiši je pripovedoval večkrat zgodbo o Turkih, pa tudi marsikaj drugega vpletal vmes. Družina ga je rada poslušala, še sosedje so sèm zahajali vasovat in Florijana poslušat. »Florijan! povej nam kaj!« zaprosijo sosedje. »Kaj pa, če mi zamerite?« — »Ne homo ne, le povej!«

»K mojemu nekdanjemu župniku prideta nekega dné ženin in nevesta, naj bi ja vzeli na oklic. A gospod pravi: »Ti Mihač! ti nimaš nič, nevesta nič: kako bodeta živela?« — »E, bode že kako«, odgovori ženin; »vidite, midva se dobro razumeva«. — Gospod je pa dobro vedel, da sta oba tatinska. »Mihač!« pravi gospod, »pokličí svojega očeta, da v to dovoli«. Oče, 74letni starček, prikrevsa ob palici. »No, oče, vaš sin v revščino sili; ali ste vi zadovoljni s tem?« vpraša župnik. »Pa še to vam povem: vaš sin nima nič, nevesta pa le ubogo bajto!« — »Gospod, zadovoljen sem, imela bodeta vsaj kam spravljati, kar bodeta nakradla po polju in vinogradih«, pravi mož. — Možje! ali ni res tako?« dé Florijan. — »O, le preveč je pijavk, ki živé od naših žuljev«, odgovorijo sosedje.

»Ali pa veste, kakšno je bil povedal neki Ribničan našemu gospodu? Tako-le: »Bilo je 17. nedeljo po binkoštih. Ribničan sedi po dopoldanski službi božji na kamniti klopi pred župniščem ter sliši, da nese kuharica gospodu kosilo v sobo. Možu je nekaj dišalo, in bil je premeten, zato je precej na glas govoril tako-le: »Danes je gospod v cerkvi dejal: ‚Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!‘ Danes menda to ni resnično: za gospoda je že kosilo pripravljeno, jaz pa ne vem, ali bodem

videl danes žlico v ustih!« — Gospod, ki je bil doma blizu Ribnice, postreže možu prav vljudno. A tisti Ribničan je bil skopuh, ki niti za-se ni odprl rad svojega žepa«.

Da bi se ženske ne prevzele, posebno, da naj bi bile bolj molčeče, Florijan to-le bodečo pove: »Ali veste«, vpraša poslušalce, »kako je hren nastal?« »Ne vemo ne, če ga tudi večkrat jemo«, pravijo vsi z jednim glasom. Florijan beseduje: »Brez zamere, če bi za koga ne bilo! Kristus in sv. Peter sta hodila po svetu. Prideta v neko vas, kjer sta se dve sosedi hudo oštevali in s priimki obkladali. Peter pravi Gospodu: »Poglej, poglej, kake ljudi ima ta čudni svet! Reci jima, reci, naj molčita. Ljudje to slišijo in se pohujšajo; kdor pa drugega pohujša, bilo bi boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat, in bi se potopil v globočino morja!« — Gospod pravi Petru: »Pojdi in ji pomiri ti!« — Peter gre, da bi ji miril, a sedaj začneta obe zmerjati Petra, da je bilo joj. V tej britkosti vzdihne Peter k Gospodu, naj mu pomaga. In res, Gospod mu pomaga. Ženi si odgrizneta vsaka košček jezika; koščka padeta na tla, in takoj vzraste iz tega semena — hren«. — Žene so začele kar kihati in se pogledovati: Florijan jih je s hrenom hudo razžalil. Možje pa so ploskali in se smejali na ves glas. Od te dôbe so zvali jezične ženske — hren. Če je katera blebetala in jezik brusila, hitro jo je mož zavrnil: »Ti hren ti!«

Florijanu sedaj ni bilo v tej vasi več obstanka; ženske so ga črtile kakor zelenega pajka in strupenega gada.

On se ne pomišlja dolgo ter pravi: »Saj svet ni zagrajen kakor zeljnik mojega brata gori na skomljanskih hribih; za takega človeka, kakor sem jaz, peče

se povsod dosti kruha!« — Pride v drugo vas. Tukaj pri Smrdelu ni bilo ljubega miru pri hiši, zakaj mož in žena sta se vedno kavsala in pikala. Mož je bil dober, žena pa ne. Žena je bila pijanka, vino mu je kradla iz soda in po kotih potikala, da bi je pila, kadar bi moža doma ne bilo.

Nekega dne natoči žena polno golido vina in v hlev za vrata skrije. Ko žene Florijan živino napajat, odide krava »breza« pred drugimi v hlev in zaduha vino za vrati. Ne bodi lena! — potegne ga dobro, a tudi hitro oboli. Kmalu na to stopi mož v hlev in sliši, da krava ječi in stoka. »Kaj je brezi?« vpraša mož Florijana. Ta odvrne: »Menda je zelenega pajka požrla!« A mož zaduha vinski duh in zagleda v kotu golido. Še bolj nategne z nosom ter nevoljen pravi: »Pošast! krava se je vina napila, zato je zbolela!« Ves srdit leti nad ženo in zrohni nad njo. Pa saj ni nič boljšega zaslužila.

Pri tej hiši ni bilo za Florijana; bil je sicer vesel človek, a krega ni mogel trpeti. Hajdi, Florijan, le po svetu! Službo dobi pri Miškarju v J. dolini. Zdatno se mu je na bolje obrnilo, pa zakaj? Florijan je bil sedaj blizu Ioterije. Muho si je bil v glavo vtepel, da mora terno zadeti; staval je bil vsak teden po dve ali tri terne in malokdaj zadel kako ambo. Zastavil je ves zaslužek, vingo-grad pa le ni bilo. Kadar je po jedno samo številko zadel, metal je od same togote klobuk po tleh. Ko ga drugi posvarijo, naj ne zastavi vsega, da bode kaj za stare dni, odgovarjal je možko: »Božič je tudi terno zadel, 900 gold. dobil: to niso norci! Zakaj bi je pa jaz ne, saj moje številke menda v ravno tisti lonc devajo, kakor drugih, ne? To vam pravim: Juda moram do nagega sleči, predno umrjem!« Tako je govoril

Florijan. Koder je hodil, sestavljal je terne, ambe itd., na oje pri vozu je zapisoval dobre številke, vso mizo v hiši in vrata pri hlevu je počekal s številkami, a terne le še ni bilo. Gospodar ga posvari: »Florijan, varuj, varuj: vidiš, kako se Reparju hudo godí, ker je vse zastavil! Na stare dni ne bodeš mogel več služiti, krajcarja bi potreboval, pa ga ne bode«. — »Vidite, oče, jaz za trdno mislim, da zadenem terno. Če pa nič ne zadnem, imam vsaj vsak teden za jeden groš dobrega upanja; to je tudi nekaj vredno«.

Florijan postane strasten stavec, da mu ga ni bilo para daleč na okrog, še v šentviški fari pri Zatičini ne. Neki mož, ki tudi še živi, Pucman po domače, silil je Florijana močno, naj stavi v loterijo; nosil je v Litijo svoje in njegove terne in ambe. Ta mož je na cesti vsak papirček prevrnil in pobral meneč, morda je denar notri, ali pa so kake dobre številke. Te papirčke je Florijanu kazal, in kar sta na njih številke našla, izrezala sta jih, dejala v klobuk, potresala ga in mižé vlekla številke, da bi kako terno ali ambo potegnila, potem pa stavila. Po cele ure sta vlekla, pa le ni hotela terna ali amba biti. »No«, sta dejala, »če to ni goljufija, pa je ni nikjer! Zato judje bogatijo o naših krvavo zasluženih krajcarjih, krščanskih trpinov kri pijó — brrr!«

»Stavil bodem pa vendar še«, nadaljeval je Florijan, »če tudi nas goljufajo. Časi pa vendar-le pride kaka terna in — oh! če so vse tri rudeče . . . in še ovenčane! O srečen, čez vse srečen tak človek!«

O številkah je sanjal še po noči. Neko noč spi sosedov Nacek pri Florijanu. Florijan zasmrči ter šteje: 5, 6,

7, 8, 9. Fantek, ki je še čul, odgovarja ravno tako: 5, 6, 7, 8, 9. Florijan zjutraj pripoveduje, kako dobre številke so se mu sanjale: »sedaj sem pa nekatere že pozabil, škoda! škoda! Sobota bode kmalu: o, če te ‚ven pridejo‘! Ali veš, Nacek, katere so se mi sanjale po noči? Fantek odgovori: »Te-le: 91, 92, 93, 94, 95.« — »Hm, smrkovec! Te pa že ne! Ali ne veš, da je 90 največja? Le norčuj se, potlej se boš pa kisko držal, ko bom jaz terno zadel. Vest mi vedno pravi: ‚Le stavi, gotovo zadeneš‘«. Florijan stavi več tern. Med tednom pa veselo žvižga in poje o svoji prihodnji sreči nekako tako-le:

Antonček, baronček,
Po dolgi njivi orje,
Po strani »komuzo« nosi —
Pa nikogar več ne prosi. —

Pucman prinese iz Litije številke: Florijan niti jedne ni zadel; ves nevoljen reče: »Sedaj pa vidim s svojimi očmi, da je goljufija. Jud ravno mojih neče potegniti!« Pa kmalu se potolaži ter pravi: »E, Bog že vé, zakaj vsakdo ne zadene: ko bi vsakdo zadel, potlej bi se še berači v kočiji vozili.«

Florijan še ne jenja staviti; številke išče in išče, da bi bil od samih skrbij skoro prišel ob pamet. Pucmanu se zdi Florijan ves zmešan, zato ga skrbno vpraša: »Kaj ti pa je, Florijan? Ti si hudo bolan, kaj ne?« — »Malo sem res bolan«, odgovori on, »pa od samih skrbij. Skrbi, skrbi se mi po glavi pasejo. Katere imaš pa danes pripravljene?« Pucman odgovori: »Te-le: 7, 12, 30, 49 in 50, te so prave. Bog bode že pomagal, da jih zadeneva«. Stavita, — nič ne zadeneta. Florijan naposled izprevidi, da z loterijo ni nič; globoko izdihne, kakor bi v kapnico po vodo segel: »Veš Pucman, tebi že povem, ker si tak grešnik kakor jaz, ko-

liko sem zastavil v svojem življenju: vse trdo zaslužene krajcarje, nad 400 golderjev! Oh, nikdar jih več nazaj ne bo! Jud jih je požrl in jih je požrl. Kako neumen sem bil jaz! Pucman, ali si razumel? Sedaj sem že priletel, služiti ne bodem več mogel, tudi že slabo vidim, oglušil sem bil na jedno uho že na Laškem, čeljusti so se mi tudi že zbôsile — na stare dni bode trda z menoj, vse tako kaže. Oh, ko bi jaz le pol ure cesar bil, pa bi bilo dobro; v kovačnico bi šel in hitro denarja nakoval, kakor menda cesarji delajo«.

Florijan je službo popolnoma pustil, sedaj gostuje pri drugih ljudeh. — Leta 1889. je bil hudo obolel, pa mu ni imel kdo postreči, tako je meni (pisalcu) sam pripovedoval. Rekel je: »Ako bi kaj denarja pri meni čutili, bilo bi že drugače, svet gre za denarjem«. Ko bi mogel, celemu svetu bi jo zatrobil: »Ako hočeš srečen biti, bodi v mladosti pameten in priden«.

Florijan rad pripoveduje dogodbice iz svojega življenja, toda ne samo za kratek čas, marveč za svarilen vzgled. Sedaj hodi od hiše do hiše in se pošteno preživlja: pehare plete, obroče zrezuje in posodo nabija, v jeseni pa tudi polhe lovi: v tej reči je mojster stare korenine. Meso polhovo rad jé, mast prodaja; pravi, da je dobra, »ako se živini zapira«, iz kožic pa dela polhovke. Na vinograd več ne misli, že zato ne, ker zdaj trtna uš veliko škodo dela. Florijan rad moli in Boga prosi, naj mu bode milostljiv zaradi grehov celega življenja; tudi še zato mu je žal, ker je bil dvakrat po lastni krivdi sv. mašo ob nedeljah zamudil, prvič v Zagorju pri rudarski veselici, drugič pa, ko je v nedeljo šel polhe lovit. Pri tej poslednji zamudi mu je vest hudo očitala nepokorščino do tretje božje

zapovedi, in s žalostnim srcem se je spominjal one rokovnjaške popevke:

Nedelje jutro pride,
Maše se »ofrujejo«,
Jaz pa po gmajnici hodim,
Kakor bi ne bil krisi-si-tijan.

Florijan hoče svoje življenje po krščansko končati, kar mu vsi iz srca želimo. On dela po starem svetopisemskem »receptu«: »V potu svojega obraza bodeš kruh jedel, dokler se v zemljo ne povrneš, iz katere si bil vzet«.

Erazem Tattenbach.

Žaloigra v petih dejanjih.

(Spisal Prokop.)

III. Dejanje.

1. prizor.

(Dvorana na Tattenbachovem gradu.)

Dr. Gallus.

Pozval me grof je k sebi. Kaj je neki?
Nerad pač čakam, naglo čas poteka.
Vse polno dela! Sam ne vem, kje naj
Pričnem, kje naj nehám. Nešteti je broj
Prikaznij, ki jih dan za dnem poraja,
Neštete spet porajajo se misli,
Človeštvu v prid živí naj človek, v srečo:
Tu razjasnjuh meglè prihodnjosti,
Pred zlo nakano svari ga usode,
Tu spet pomoč deli naj roka njemu,
Ki ga je že udarila nesreče
Železna pest. Otiraj mu solzé,
Telo mu bolno zdravi, zdravi dušo —
Pomagaj siromaku, bedniku! —
Koraki? — Čuj, njegova je stopinja!

2. prizor.

Dr. Gallus. Tattenbach.

Tattenbach.

Pozdravljen, cenjeni prijatelj moj! —
Vsaj mislim, da vas smem takó nazvati.

Gallus.

Pozdrav vam vračam, cenjeni gospod!
Krasí vas cvet ponižnosti, dobrote.

Prijatelj — oh! V življenju svojem sem
Imel dovolj priložnosti človeka
Strani spoznati dobre kakor zlè,
Ne trdim, da je prvih več od drugih:
Počiva v prsih nam obojih kal.
Saj ni med nami ga, ki bil bi angelj,
Ga tudi ni, ki bil povsem bi vrag.
Značaje hvali svet — a kaj so ti?
Kar svet je sam — le prazne, puhle pene.
Dokler priložnosti grešiti ni,
Ostal značaj bi pač še marsikdo.
A ko ponudi prilika se nam —
Skopnel je naš značaj, kot sneg skopní,
Ko ga zadene solnca žar pomladi.

Tattenbach.

Ne vem, moj dragi, kaj mi mislite
Povedati — — —

Gallus.

Le potrpite, prosim,
In dajte, da vam kratko vse povem.
Prijatelja značajnik more le
Značajnika imenovati. Ne?
In glejte torej — so prijatelji —
V besede pravem zmislu, redki kot
Značaji sami. Res, obupal bi,
Da pravega dobim, kot skoro sem —
Povem le vam — obupal, da bi kdaj